

ACC. N:R M. 10369:1-75.

Landskap: Småland Upptecknat av: H. Y. Nilsson
 Härad: Östra m.-f. Adress: Mariastad
 Socken: Kråksbult Berättat av: Egna minnen.
 Uppteckningsår: 1947. Född år 1865 i Kråksbult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Här den nya tiden kom till
 Bygden. s. 1

LUF. 59.

Laga Skifte!

De laga storskifte förrättades i socknar och byar och hur byar skildes från varandra är för mig okänt, det är nog fjärdehundraårigt, ty det finns ännu gamla Bondgårdar, där husen är fullständigt uppmärknade, och dessa hus har med all säkerhet varit uppförda av nytt verk på den gamla tiden då dom fick jordområde tilldelade genom något förrättat skifte. Det förefaller så som att flere skulle slagit sig tillsammans och bildat Byarlag, ty det finns många byar inom våra socknar här i Småland som ej i många minne genomgått laga laga skiftning, och de flesta husen i en sådan by så är husen uppmärknade, fast att dom är påklädda med bräder.

11
Att dessa byar ej genomgick skifte, är
beroende på att den gamla grannsamman
var god i alla var belätnar med var
sitt, och kanske ingen var så förmögen
så dom vågade sig på laga skifte och
dertil bygga nya hus, vi utflyttning
och de flesta i en by så försökte
dom att förbättra sitt lilla område som
far i far far hade haft i all sin
tid, i de gamla husen försökte de
var och en källa belåga så godt dom
kunde, gator i byvägar höll dom
gemensamt, gårdsgårdar kring utågar
eller byggränser likaså, många
sångebytte de sig emellan hälften mot
hälften, Skogsmarken likaså, men det
förekom också att dom hade var
sin betesmarker, Bykötten gemensamt

Förrättat Byskifte 1883.

I Kräckshult socken Östra härad
i K. p. s. Län fins en By med namnet
Hida, hela byns areal är 670. tunnland
och är delad till 7. delar med Hysar-
torpet räknat, alltså 6. bönder, men
endast två med ^{lilla} sännar areal i stor-
lek. Byn som är belägen en kilometer
från mitt dåvarande fädernehem har
jag många minnen från min barndoms-
tid, och vill söka beskriva det då-
varande gamla oskiftade läge.

De flesta bostadshusen var byggda i en
fyrkant på den lilla tomtarealen
som endast några hundra meter i
i fyrkant, det var endast en gångväg
och alla de urgamla heder
Brunnen gemensam i mitten på området.

4
Huset var lågt, $1\frac{1}{2}$ våningar, och
man såg ty det var inga vindare
när på den övre, men rätt stora vindar.
Husgärdsbyggnaderna var sammanbyggda
så kallade Iskällingbyggnad, dvs. tre
hus hade samma tak. Det var alltså
4. bönder som bodde på detta sätt, under
samma tak. Sin sammanträdan, bodde
den utan någon extra sammanträdning
ty den bodde ju för många varandera
så den talades vid flera gånger om
dagerna, och därav så kunde den göra
sina beslut utan nödare sammanträd-
ning. Så inträffade det ett dödsfall
bland de äldsta av byborna, och i den
familjen var en flicka för ung att gifta
sig, så gården måste säljas på
auktion, alltså en ny grund.

5
Det var år 1879. den nye grannen
hette Anders Johansson, han var Skomakare
till yrket, men efter som han var
religiös, så började grannsamman bli
trötta på ingen ^{avse} övergåva sina gamla
vanor, så Skomakaren måste sälja
sin gård & flytta. Nu kom en annan
vid namn Samuel August, han var
i medelåldern, & fått blika för många
moderna seder & bruk, han trädde ej
med det gamla hopkrånglade systemet
utan 1883 så begärde han laggy skifte
och detta förrättades 1885. Nu blev
det rusing och osämja, & de gamla
husen måste rivas & bortföras till
det område som var och en fått sig
tilldelat under den nya delningen
& där fick han bygga sig nya hus.

6
som dom ansågs sig behöva mest
och somliga kom ända en bit väster
från den gamla byplatsen. Endast en
fick bo kvar på den gamla byplatsen
de sammanbyggda husen sågades
av på mitten, så var och en fick ha
sin del. Likaså med backsgården,
nästan alla gårdsgårdar måste rivas
och delas, om dom ej kunde komma
överens att sambygga eller köpa av
varandra, det var högst sällan att
dom fick igen den jord som dom hade
före skiftet, man räknade det sig så att
någon fick sämre kvalité än den
andre. Så fick man bli mycket mer
i arrial, så att det skulle motsvara
förlusten, likaså betesmarken, den som
stannade kvar på gamla tomten skulle.

bidraga med utflytningshjelp till
de utflyttade.

De utflyttade fick nu bygga sig
en profisorisk bostad, för att bo
under byggtiden, jag minns att ett
par av bönderna plöjde upp det
gamla huset som den rivet. till
tillfällig bostad under tiden den
arbetade på det nya huset, det
måste hugas skog & bräns till huset
& det tog tid att få det byggnadsligt
det tog ett par år innan något
nybygge kunde påbörjas med allvar.
Ty det fanns inga fabriker som
kunde leverera något byggnadsmaterial
både fönster & dörrar måste göras
för hand, liksom med hyveling och
all bräde & plank, allt handarbet.

ACC. NR M. 10369; 8.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

8
Då det var efter ett skifte blev
att göra nybygge så började dom att mada
smisarna så smisarna, till husgrunden
hållas det stann, till murstaden användes
var Isge, så kom kokspisarna så smisarna
som husen byggdes i två våningar för
att få rum på den övre. En del började
att nyadla i bytar ny mark samt lägga
stenmurar och göra sig nya vägar.

By till den plats på sitt nya skift där
dom ville sätta sina nya hus, fanns
ingen vägar alls, så var det då i tleda
by varifrån detta berättas, dom var rädda
om den odlade jorden, och därför så
byggde dom ofta på odlad mark.

Detta var ej alltid orsaken, ty dom
gick också tänka på att det behövdes
vattenkommer till gården dom måste grava

9
Det fins spärfligt ~~många~~ gamla gårdar
som ej genomgått skifte på hundraårs-
år, ä det kan vara en tidsfråga om
det någon gång kan förekomma.

Det fins en by i Trässleby socken
Södra Wedbo härad, vid namn Bredstorp.
1½ kilometer från Mariannelunds Hörsing
den är bebodt av 48 bönder, men ingen
mans eller har hört när det var skifte
sista gången, och ingen av dem skulle
vilja ha skifte skifte mer, såväl deras
jordaviser i skift är hemsk obekämda
till sitt läge, ä deras får dem hålla
gemensamma vägar till både åker och
skogsmark, men orsaken är nog den att
byn är ej från början tätbyggd, utan
den har varit gott utrymme alltså
ä alla bostadshusen är i tre våningar.

10

Så att förbättra sina gårdar så
har de på svärningarna stensöjt järn-
iden, och därav har de kunnat
använda maskiner till hjälp, de
har köpt moderna plögar - Säverkin-
flansar - träströpsor m. fl., dessa har
ju tillkommit på de senaste 50 a 60 åren
Denna trakt av Småland är mycket
stängig är därför är det många bönder
som ej har kunnat köpa rediga så-
dana så sent ^{som} nu, men de arbetar
dagligen för att slatröda mer & mindre
för att kunna använda skördemaschinen
ett bestämmer en viss tid då maskinerna
började användas i Småland är snart
ty på sådana trakter har de haft
kan sjö 20 a 30 år, och andra däremot
kan ej köpa sig på lång tid ännu

ACC. N.R. M. 10369: //

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Efter som byn Bredstorp var öfverflyttad
så gjorde jag ett besök der, för att
höra om Bystämman, men det var ingen
av alla 4 som visste något om sådant
och håller ~~skista~~ ^{skista} - Trumma eller horn,
sådant måste ha funnits någon gång
i tiden, men ingen visste om något.
Jag frågade då hur gör ni då
edra missande kunningar för varandra?
Ja! säger en: vi träffas ju dagligen
här på gator, i då kan sje tallet faller
på något av väst gemensamma och
då går vi in till någon av oss och
dricker kaffe, i då kan vi besluta
om det ifrågasatte. Vi är alla fyra
goda vänner i ting godt, så det behövs
alltså någon osanna, i sedan lärar
vi av varandra det vi kan förhålla i bland.

Föreningslivet

Det är något som tillhör den yngre tiden. På 1860 a 70. a 1880. så fanns ej sådant, den första föreningen jag minns från min ungdom var en skissningsförening i Kråksmåla. Nu är det så allmänt så att det måste vara en förening för att hålla en Kottjer i ladugården.

Nästan alla byar så har den bildat bolag i Köpt Träskverk och Eldmotor. Träskverken började komma i bruk i denna trakt omkring 1920. Det var först ett bolag som köpt sig ett och åkte omkring och träsade i bygden, detta var ett halvensand, Men i början av 1900. tillverkades Träskverk i Runskälla men dessa var halvensand, på den tiden fanns ej Eldmotor ute på landsbygden.

13
Dragkraften till dessa stora tröskverk
var följegensmätaren, dessa tillverkades hos
Elof Johansson tecknare Lönneberga
Karlma Lön, och tillverkningen var i
full gång 1900. Vilket år han började
denna tillverkning är okänt, men det
säger en minneshälsö att han gjorde de
de första 1896. Med denna dragkraft
fortsätter det till Eldkraften tillkom
och denna har spritt sig mycket sakta
ute på den avlägsna landsbygden.
Så dessa får använda följegenskraft
om dom skall ha ett större tröskverk.

På 1850 talet så kördes det brennaggjorden
tröskverket med hästar i skar, På 1870
talet så handtröskade man med slagar.
Det fanns då ej håller så stora mängder
med såd att tröska, som det sedan blivit

År 1473. då vi här nere i Smålands
fick Nöy. järnväg (nu statens) så blev
det bättre på alla områden, det kom
skogköpare och köpte mer än vixdne
av de gamla skogarna, och byggde änga
säger, så folk fick arbete både vid
säger och med körning i skogen.

Nu började ungdomen sluta upp
med att ta läringsplats till hantverk,
ty nu blev det bättre betalt vid Sägen
och Bänderna som hade något att
sälja såsom smör - ost - ägg - i skinn
i huden i fläsk nu som kunde man
åka till Staden i både sälja i köpa

Bruckspatron för Jägarholmen (nu Wallnäs
g. & t.) han var då boende i Wäntscholmen
Hemställe socken, han köpte nu Wallnäs
med underlydande smågårdar.

Här fick nu järnvägen bygga station
och själv uppförde han ett större hus.

På Wallnäs gårdar fanns ⁶⁴flera hundra
tumland stora i mossar. Wallnäs jorke
områden Ståtermars, Sagerholms lät
sitt gränsar en stor kanal genom alla
sammans detta var 1875 or 1876. Hur lång
denne kanal är har jag ingen uppgift
men den överstiger säkert 5 kilometer.

Så fort allt vatten blev avstängt, så
blev det att uppdika hela området som
kunde odlas och så uppdelades det i
fagar eller skiftvis.

Allmänheten trodde knappast på
att detta nya påhitt skulle betala sig
faktiskt reste många vägar för att besöka
det, i många hade det varit aldrig
våga någon såd här, i sen så dyrt.

Så mycket arbetsfolk som gick att
fin så fick dom arbete vid Wänerås moss-
sän, både gamla och unga. Det tog
många år innan det kunde besättas, men
det gick i nu på sammarna sätt
sådan så långt bort i Kråkarna man
kan se. Så snart bönderna ute i
bygderna fick se att detta gick så bra
så slutade dom upp med att odla
jord på den stensiga marken, och började
odla sina vatten sjuka häck som dom
hade sådana, dom grävde kassaler och
tappade av vattnet i de stora insjöarna
och dikade vad som gick i på detta
sätt har nu snart sagt, att mossäcket
tillkommit, och jordbruket förbättras
år efter år och nu så att säga
i ganska hög kultur i nästan hela
landet.

17
Så som nu förbättrat sitt jordbruk
genom massodlingar, så måste den föra
annan jordbruksredskap, ty det var knapp
något av den gamla som kunde användas
av den gamla, särskilt flansar, till en
början så fick man göra ståla jernpinharvar
men så uppkom fjäderharvar, vilken
kan användas både på den gamla åker
i jorden och på Massjorden, den började
bli allmän här i Östra härad omkring
början på 1800-talet och kanske tidigare
så fanns den nog till, men en hel del
bönder trodde ej att fjädrarna höll i de
största åkrarna som den då hade.
och en annan orsak var att den var
bredare än de gamla jernpinharvarna
som den i allmänhet hade, det
var mycket svårt att få allmänheten att

1
övergå från det gamla till det nya.
Jag skall nämna ett par exempel.
Det var något ären 1876 o 1877, det
kom en landbrukare till min far o
ville ha en fjäderbill stalsall. då frå-
gade far om han ej hadde köpt någon
plog än? Nå svarar han, plogen är
kommer till endast far lott bodla
ogras med, ty när det blir medplogt
så kommer det upp igen.

En annan blev en gång tillfrågad
om han inte sådde in till klöverodl
Nå svarar han man kan väl få
ogras i jorden utan direkt så det.
1910. Kom en annan o ville ha en
hans stalsall. jag frågade om han ej
köpt sig fjäderhans, jo blev svaret
det gjorde jag för två år sedan men

19
Jag har ej frestat den ännu,
jag ^{frågade} därför har ej gjort det, han
bedröjde, att man skall väl vara
modär, å jag tror ej att fjädrar
håller i mil Steniga åker, säger
han, men jag skall böja Stenröja så
fart jag liksom med det, men jag har
en hösse jag vill ha färdig först
som jag börjat odla på. ja så
förklarade han mig en

Så småningom så fick dom Hart
får sig att det gick bra att så gräs
frå på mossjorden å det gav rika
höskördar, å så blev det alltså
förbud att beta skogsmarken med
djuren, då som först måste dom
till gräpa sina goda höängar till
kreatursbete, der dom förat slätt till hö.

20
Ungefär samtidigt upphörde försörjningen, nu kunde dom ej ha många får, ty det fattades betes till dom, dom hadde haft bra bete på vägar och kanten i gator, men så kom Bilismen och tog bort alla gränder, och så tog det betet slut och färan också.

Nu finns det inga vackra hövånger som användes för grässlåter, dock är nu förvandlade till betesmark och så fort tiden går så är det skogsmark före denna omvandling med mossodlingen, så stod hövången i hög kulten, ty det var endast ången som skulle lemnat allt höfodret till alla kreaturen för vinterbehovet och det tillredde lite äng för varje år der som fanns god gräsväxt.

På en del gårdar där dom hade
lite äcker och dåliga lövängar så brände
dom jätten (Svedjeland) där tog dom först
en någkänd, och brände dom en gräsås
och så kunde dom taga en eller två
någkändar, sedan blev det bättre all-
tifall att dom ej fortsatte att oroligen
använda det till slataräng. Svedjeland
upphörde på 1880-talet. Det sista land
som jag var med i brände, det var
1883. i Sahl i Växshult socken. Svedja-
landskågen skat dom i allmänhet med
skånen där det var för stängt.

Och på sadan mark kunde ej bli
slatarmark eller äng. När nu Svedja-
landet på ofrätad skogsmark, så delades
både sädd och skörd dem emellan
och så betalades det gemensamt.

Så när massadlingens taget sådan
fort, i det lörjade bleck tika skördar
så måste den laggas ^{av} de gamla små
tränga ladvärdshusen och modärnsera
den, kreatursbesättningen ökade också
därav att det blev mera foder, och
många blev tvungna att köpa en häst
tillflykt det gick för säkra att bruka
jorden med oxar som dragkraft.

Och den nyköpta redskapen var avsedd
för en eller två hästar.

I en känning så utförde 1. karl med
två hästar mera än 2 karlar med två
par oxar, visserligen blev det två loss
med oxarna men driften gick för säkra
så att hästarna hant två gånger på
samma tid, och så var ju en karl
sparat och ett årddan ~

Ändringar i Borås län

Sådana ändringar började med det-
=samman som att det blev bättre kommu-
=kationer, folket började fly ut från
de överbefolkade byarna, inga gick
hantverksföringar, det blev bättre betalt
vid mossarbete och dikegrävningar och
skogshugning, i vid befärliga Sägerark
fast att betalningen var mycket
dålig, men ungdomarna fick ändå
egna slantar att förfoga över.

Intill järnvägen byggdes Stationer
och andra privathus, och där blev
handelsbodar så allmänheten kunde
gå köpa det mest nödvändiga, fär-
=utän lyxvaror. Så blev det ändrad
Påstkörning, och någon Färdning i
veckan, i det blev så minnigamt

men is mer förbindelse med staden
Eksjö, dess lekare och ~~apotek~~ i Sjö-
hus. Så började gästgivergårdarna
förminska ty tåget anlätades så långt
det var möjligt. Hemslöjd kunde ej
förminska deras att det ej fanns fabri-
ker i industrier av någon sort ute
på landsbygden vidt denna tid på
1880. talet. Många ~~diverse~~ arbetare
som hade en liten stuga ute i skogen
flyttade den till en station, ty där
fanns alltid arbete och bekvämligheter.
Men den som hade fått ett yttre dom
behöll det. Många små vackra Torp
blev ödelagda, så småningom, men den
gamle Torparens hade sitt kontrakt på den
jord som han i hustrun beläggat i odlat
men detta ville den gärna lämna.

men mannen flydde i alla fall till en station där han alltid fick bra arbete, och de andra vuxna barnen i huset fick sköta det lilla torpet.

En hel del ungdom som nu ville gifta sig, kom flydde till en hemvägsstation, i den fick dom på den tiden en billig byggnadsplan för en liten stuga, i på detta sätt började den fattige arbetaren att bilda ett samhäll.

Så gingo ären, vid stationen, blev det en handelsbutik, för allmänheten, nu reste inte bönderna till Eksjö med sina produkter, utan dom stannade vid stationen i bytte om sina varor.

I detta sammanhang, är det Marianelunds station, jag asyftar, därför att jag har varit med från början 1877.

1876 eller 77. minns jag ej, då fick
vi en handelsbod i Kräkshult. Han
hette Andersson, det är 14. kilometer från
Mariannelund, han tog nogrant sina
varor från Mariannelunds handel.

Detta blev oss Kräkshultsbod en
god fördel att få en butik vid
den då lilla Kyckby.

Butiken var inrymd i en liten
kammare i var för gämnaden fyllt med
ty det var ju en vyhet utan likel,
ty här fick man köpa salt strömming, ä
ä sill, amerikanskt vete mjöl ä Risgryn
Rödfärg ä alla andra färger, ä Kryddor
ä Kaffe ä Kaksocker, Brannen hade
inte Andersson, men det fick dom köpa
i Gransöknamen på en affär som var
8. kilometer längre bort. (en äldre affär)

Kramden
handels

Industrierna många, men i Krikskuff
fanns en gammal herrgård vid namn
Kvick, på 1840- och 50-talet, fanns den
en Spök och Hamnerismedja, som en
båg och Hvarer samt oljeslageri, på
1870-talet, så slannade Spökskudet blisc
= så ricksnudet. Hs ockant anledning
blev herrgårdens till salu, det kom då
en höghant från Krikskuffen i Käfte.
den, han var föreståndare, han steg
stade ett litet skjeeri försen ost till
= skjeering, i Käfte upp skjeeri i gränden
så moderniserade han bågerna och
Käfte räkter i sågade Stik och takoppar
vidare anlade han Snareri för
Tändstickspar, och den ~~heltiga~~ be-
= gottningen/Skvarerna runt fick
från arbeta med att göra Tändstickspar.

Detta förhållande både lönar i
gamla att tjäna sig en slant, och
slut att den ej fick mer än 60. öre
för tusen askar, men det var stora
pengar för den tiden, och det var
många hussvaktare som kalle sig
till och gjorde Järnsticksaskar.

Exenat handlar i Kommunikationerna
så avstannad hälften av linodlingen
ty nu fick den köpa komulsgarn
till sina vävnader i familjerna.

Då nu linodlingen försvunnet så
behövs det inget linfä i bygderna.
så att det gick att dricka Oljeslagen
rikt, och så stannade det till slut
det var år 1883. då jag såg den
sista olje prässningen på Kåre
Varför denna lilla berättelse på

Knills hängård kom i gång, berättade
att jernvägen kom i närheten, fast
att det var nära 17. Kilometer dit.

Så smänning klev det Herrknäns
vid Mariannebunds Station byggdes
en Järnsticksfabrik, där den ären
gjorde själva stöcken, och Knill
skutade så smänningar upp, med
att industrin, så blev Knänsen upp
gårdens såldes. Vatten fallen gjordes
om och där byggdes en för några
år sedan en liten kraftstation.
I själva gården är nu en dåligt
bevakad bondgård, och de yngre
som växt upp har gått till stor-
industrien och samhällena.
Här frågas nu vad är orsaken
till flykten från landet?

Den enda orsaken kan jag knappast
förklara (åt minnelse i modänns skrift)
Men jag har 30 års erfarenhet
i vettande om hur det tillgick
(ett exempel) jag har en bröder i min
syster, denna var i en liten stuga vid
stora handvägen i Karlstads socken
der vi är uppväxta ej lång därifrån
Hans hustru är nu 78 år min syster
är 73. Han var i unga år till Stockholm
i hans utbildad Skomakare, i hans
hans är gift så det var 1906. Han
började ett sitt handverk i samma
socknen, slutligen köpte han en gammal
stuga i flyttade dit der den var stark
i fick arrendera en liten plats Hing
huset, och handverket gick bra till
en början, men så hans Skomakerierna

till då blev det sämre, ty nu skulle
ungdomen ha finare fabrikskor, ä
då blev det bara lite grovskor ä
lagning, ~~men~~ även det måste gå
även gilla, till slut började även grova
arbetskläder komma från fabriken
ä slutligen Gummiskor, ä så var
det tentensitet ut tiden, men lagning
ä halsenklungen fins ju kvar.

~~han~~ I sitt 50-åriga äktenskap har
han barn (två döda av dem) så fort kom
nu varit upp i det färdiga hemmet
har han som mycket unga väst komma
ut ä försörja sig hos andra, ingen
av de båda pojkarne ville följa fars
yrke, ty det började bli dåligt, kom
kom då ut till Bänderna till Eksissu
kom, ä så gick den tiden, flickorna

Tog sig tilljinst till den gifte sig.
fä var han vi den nu?

Under ären som gått så har Thellgren
fött med alla barnens hjälp, i till
ganska högt pris fått köpa den lilla
jordtomten der stugan står på.

Nu ska vi höra vad de 5 barnen
tog vägen? En av flickorna kom att
genom bekanta få en bra plats i
Stockholm på ett kontor, om några
år fick hon plats hos Brins Karl och
senare gifte han sig med en Ingenjör
ä nu har egen villa, den andra
flickan blev gift med en arbetare
vid Skärbacka Papperbruk, ä den 3:je
blev gift med en Verkstätsare i
Jernförsen Karlmar län^{dom} och startat
egen träförädling ä köpt dertill byggnads^{domst}

En av pojkarne blev gift med en bonds-
dotter, ä gift sig eget hus ä fått plats
vid Södra Wedbo Wagnersarbeten
alltså vid Staten. Den andra ä sista
han har efter Exisen fått plats som
virkesarbetare hos en Virkesfirma
i Eskilstad. Alla är nu bra an-
slömade. Nu kann man fråga sig vem
skall nu övertaga det lilla vackra
stället som deras föräldrar äger
der uppe vid vägen i Solbacken?

Svaret är endast ett, ä det
är att ingen av de 5. vill ha det
för inte, om dom skulle tvingas
att flytta dit, ä försörja sig för
det är nyfiken endast Industri ä Staden
och samhälle som kan bidra till
den standardisering som nu pågår.

ett annat exempel en flykting från
landflykthet. En torpare i 60 års ålder
från Jäderhult i Hälsjö socken Söder-
manlands län, Johan Samuelsson, som hade
fyra vuxna barn, två pojkar & två flick-
or, den yngsta av pojkarna hade vid
den tiden samma ålder som jag men
som syntes mycket äldre. Torpet i
Jäderhult som låg mycket avsides var
för litet, det kunde ej försörja familjen
mer, och ingen lönande arbeten, annat
än bergs kottad i odlar åt bönderna
i låga stannan & råsen, den äls-
te av pojkarna gifte sig & tog ett vakant
brevettorp, någon kilometer från
Mariebergssunds nyblivna station, här
gick han ganska bra och lönsamt arbet
och gick slutligen köpa kottet Torpet.

Hans föräldrar & örniga 3. systrar
 som tog sig ett större handverk i
 Dahl. i Kråkshults socken östra härad
 & på den gårdern hadde jag själv mitt
 föräldrahem. Johan Samuelsson tog
 gårdern på arrende i 5. år. Det hände året
 som hadde gårdern var år 1864. då
 hadde Emigranttjänsten kommit i full
 blomstring, och ungdommen fick bes-
 =jeder, den ene lockade den andre
 som redan rest till främre sker
 hem till sina bekanta, att komma
 över till den der var goda förtjenster
 & för en bollen fick man 3.00 i svenska
 pengar osv. och så började den rusa
 i väg, den ene hjälpte den andre
 med biljetter. Det gick nu så lång så
 att Johan Samuelsson pojke Adolf (min far)

Ända in på 1900 talet så hade alla Statare sin lön till två tredjedelar i naturaförmåner, så som andra arbetsförhållanden, och Statarna upphörde.

ett exempel, På en Kergård Gripslund vilken ägdes av en slöjper, Ederkrantz der jag var gärdssmed & började der 1893. då fanns der 4. statare på gården 1903. så såldes gården till en så. k. Bondpatron då slutade alla statarna & tog sig annat arbete och blev bättre avlönade.

^{naturlig} Det var ej blott Statare som avlönades, på 1860 a 70 talet, så skulle både Präst & Klockare erhålla största delen av sin avlönning i natura, även kyrkoaktmästaren lika så var det med Knektar och bussaren, som senare hadde sin red & sin Rotaturna och annat meka.

Ordet industri fanns knappt på 1860
o 70-talet, de små företagen var endast
ett mera utvidgat handverk och drest
som sådant, endast med eget folk.

De största företagen så var det Garve-
rierna, där arbetade tre o fyra man
men så kom de stora läderverkstäderna
till och där utsände uppköpare av läder
och skinn och så fick handverksmännen
sluta med sina små Garverier.

En med de första Industrierna på
dena del av Småland, så blev det en
pinnstolsfabrik i Kässjö, där tog mycket
ungdomskraft till sig, det var i slutet
av 1800-talet, stolarna blev då modärna
så där såldes på alla håll, och då
kunde alla snart sagt köpa Pinnstolar
och där försvann det handgjorda arbetet.

41
Kahaknotar i egentlig mening
fanns ej, men fensförhörsnotar fanns i alla
socknar, d. v. s. att socknen var uppdelad
så att det var ungefär en tre femman
i varje del eller rote, denna rote måste
komma tillsammans små & stora, till
fensförhör, vilket Prästen förrättade, och
förhörde dem i sin Kristendomskap och
invarsläsning. Fensförhörsdagen var en
stor högtidsdag ^{och} särskilt för de äldre, men
för barn & ungdomen var den fruktad
mer än synden, ty kunde man ej läsa
& svara på alla Prästens frågor så blev
det ovet utan mätta, ja dom blev till
soduret bannlysta från den heliga Vatt-
=varden, & det ville ingen för den
stora skammen på sig & hela socknen.
Vä Fensförhören hölls det alltid stakar

Kalas de största på hela året, ty då
var det att äta och sespa liksom vid
vid julkalasen, men vid julkalasen var
ej läs eller ~~husförhörskoten~~ tillsammans
då var det endast grannar och en del
vänner. Husförhören höls alltid vid
midsommartidens inmars slätern började
ty det var då den ledigaste tiden.

Dessa stora husförhörskalor var i
sin blomstring på 1870 i 1880-talen. Nu börjar
den nästan helt försvinna, ty frihetens
tid är kommen, och Prästerika kan nu
ej få dem tillsammans, jag hörde från
Kräkshult förra året 1946! att Ryttsherde
Rubin, i Karlstorp hadde utlyst ett hus-
förhör i en by, men det hann endast
3 gamla så något förhör kunde
ej hållas ä de gamla fick gå hem.

Åren 1886, 1887. uppstod det främlingsa
vackelsemötet i byarna, det ledde
en stor ryssning bland folket, de gamle
högkyrkliga & Prästerna varnade allvarligt
för den ankomne anti-krist, det hjälpte
ej folket samlades i torp & Bondstugor
gjorde böner & knäfall & sjungde sånger
kallat nåtterna, en del äldre ungdom
persuade sig lindrigt för att kunna
resorera med talaren, och de yngre
sjungde Visor så att den överröstade
Sångarna. En kväll var den samlade
i en by vid namn Heda i Kräkshult några
kilometer från mitt hem, då alla var
till Trängsel komma, & det var uppfyllt så
började både bön och sång, då var det
någon som gick fram till talaren och
sade att sjösta Prästen var ditkommen

och stod utträngd i ett hörn ute i
fönstulgan, talaren kät sig i församlingens
av den unge Prästen, utan väskorade
honan i vilka att det skulle beredas
plats åt honan inne i rummet, och
att han skulle tala med, men det av-
slöjde han i säger! jag har kommit
som älskare i ej som talare.

Prästen i fråga var Professor
Pheijls Fader Håmming Pheijl.
Han hade då tillträtt pastoratet
Frälskoret med Hårdstorp. Han hade i
komit till detta möte av egen vilja
utan någon gammal höghärlig hade
sagt till honom att det var hans
skyldighet att gå dit och kontrollera
den nya bänan som började insyniga
sag i hans församling.

45

Genom dessa nymodiga fattigvårdar
samt så blev det snart som ett nöjes-
sliv, ty det var ju nymodigt, kallt för
ungdomarna denna att dom hade sina möte
än för Kvälarna. Genom detta prädikan-
sä började kyrkan mycket sakta anföras
och prästerna försöker inget göra för
att hindra det, ty det tilltog mer & mer
i tids slut så köpte dom på i den att
bygga missionshus & gick från kyrkan
fast det gick mer sakta, tills dom
trodde sig vara hemma över julehelgen
sedan blev det församlingar i all sällighet
och kommer trögen att fortsätta.
en stor del av Sveriges unga arbetskrafter
finns vi på studiebänkar & alla högre
skolor, ingen vill taga spaden i hand
och ingen skjolkparten eller diskbaljan.

46
Och den som från bärka 75 a 80. är så
= den Bägaren väjade för Nicksammar
viorden, det är en ljunng a Embusker
och lite småskog & det vad som finns
kvar så är det de gamla stensörens
Men som det nu vore nog med det gä-
ma och övergissna men hundratals timmer
ligger alligen i väntan på samma öde.
och så fort de gamla går bort så må-
= te det gamla följa efter, det är ej
modärnt att ha en gammal stol eller
ett gammalt fat eller skål som varit
fars eller mors, det är omöjligt o.s.s
Man kan inte ens koka maten i de kärl
som far a mor hade, nu skall det vara
glänsande stjärnska kokkärl, emot den
gamla sotiga grytan eller kapparkastellen
(Men inget blandet på det nya i modernitet).

Stöbbering

Min förfäddra var en liten försörjare
om ett rum i litlet Kåb, här bodde nu
tvän familjer, fast att det ~~var~~ blott var
4 personer, i rummet var två stensängar
(väggfester) i fyllda med länghalm, och
plats för två personer i varje, ären ginge
dar i man var nygifta, och så ökade
familjen så vi blev 3 syskon, då blev
vi 7 personer om två sängar i det gick
ju ej, då tog far i gjorde två drag-
sängar för att få bättre rum, farfar &
far mor mredde ett litet rum på vörn
i flyttade upp de gamla väggfesta sän-
arna togs ut, och vi 3 syskon fick dela
den nya utdragsängen ^{som} ~~var~~ god tack till
både H & S. Barn, om dom lades slaktföters
som det kallades, Sedan gjorde far en dragsoffa

48
Då soffan blev färdig så bar den stora
lockhistan ut, i soffan i jag fick platsen
måga fabriksmöbler fanns ej, värt rum
ej ens en modern fönstall, på väggarna
var endast fäktat grå lumppapper
ty tapeter fanns ej där ute på landet,
ej ens tidningar. ty då hade man ju
tapetserat med papper.

År 1868 utkom det en tidning under
namnet Svenska Veckobladet, den bestode
3. Honom fr. helår, den var ett organ
för Folkupplysningens vänner och Befordrare
Men det var endast någon mera högt
aktad person i socknen som löste
den, och sedan gick den i sin ära
en hel by, så att alla fick läsa den,
då den slutligen kom tillbaka till
ägaren så var den nästan utsliten.

ACC. NR M. 10369: 51.

49.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Med Böcker var det lika dåligt be-
ställt, det näst gångbara litteraturen
så var det Religiösa böcker, det fanns
nog Kulturverk, men dom köpte sålaren
i fästes näst av nämndemännen och
konsumnämnden, och kanske någon
förtroendevarn, i öfrigt fick dom läsa
dem. Sedan såldes det gamla böcker
på funktioner men dom blev alltid dyra
ty folket hadde läslust, men böcker
var inte så lätt åtkomliga som nu.

Hadde man läst någon liten berättelse
en bok ville man gärna berätta det
för en granne eller kamrater, hadde
varit till någon marknad å köpt en
visa, så ville hans kamrater gärna
lära den för att göra avskrift.
Ty trycksaker var som sagt mycket begärliga.

Vägnares förändringar

50
I alla våra landsvägar sets på landet
var alltid i ett bedröligt skick, smala
och gropiga djupa spår, inga dräner
inga diken, bönderna skulle underhålla
~~den~~ både vintar och sommar, och många
byar hade inga gästgärdar, istället för
betala eller håpa av dem som hade,
och därför blev gästningen så sparsam
som möjligt, men så blev det så mycket
mer och de kronolänsmän kom i synade
de skulle bönder stå vid sitt vägmärke
och på märket måtte förskicklig inskrift
tillräckligt utmärcka namn, och vägens
längd i meter eller famnar, vid så-
dana vägmärken ~~stod~~ span sig ofta många
intressanta historier, ty samman var ej
alltid god mellan bönder och länsmän.

ACC. NR **M. 10369:53.**

ST.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Vägar

Jag citerar ett litet samtal med en
bonde för Samuelson Bokförl. i Länsmann
vid en vägsgräns 1876 i Kråkshult. Då länsmann
kom till gamle för Samuelsons vägmärke
stod quiblen der med näsken i handen.
Då säger länsmann: Din väg är för smal
quiblen: ja då vet jag så Samuel,
man vörde Kråkshultslänsmann väcka honom till
till på längden då? Ty av grannens för
jag inget till. Han fick alltså arbeta
på bredden ty den måste vara 3. alnar
bred mellan diken, om det ens fanns diken
Och det var svårt med vägen i diken
men ännu värre med alla grindar som
måste hållas hela i lätt gångbara.
Om bonden hadde mark på båda sidor av
vägen, så fick han hålla i grindar eller i
mot grannen

ACC. N:R M. 10369:54

Åkdoner

Det var ej något under att det blev
djupa hjulspår på de gamla vägarna, ty
Åkdonet i allmänhet ^{är} endast $1\frac{3}{4}$ tum eller
4. centimeter plitplatta, i denna smala
yta trycktes lätt ner i de ofta vattenfyllda
hjulspåren med ett tungt lass. Skulle nu
vägen lagas före byggen, så var det att
gräsa upp jord vid vägkanterna i fylla
i spåren, men detta blev ofta värre,
då det ej fylles med klappersten eller
groft grus. Man behöfde inte frukta eller
riskera utspärning, värst var det att möta
ett ornat jodan. Men även den tiden
gick, då måste gå

Nu har det skett stora förändringar
på de senaste 75- åren - ej på Karlare
tid är 75-år, både (grundar) i backar har
om (se följande) försvunnit

52
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

M. 10369:55

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning
vid Lunds universitet(Sjundar) Extrablod

Om man vill göra en liten forskning
kring vid vägar och uter på landet
så skall man finna att det står
en liten stuga intill vägen där det
fanns en gränd, i närheten, kanske
måst därför att ja gränden öppnades där
vägarna resande kom. Det var alltid
vanligt att den resande skulle ge
grändpengar, och den som nu bodde
i stugan sprang alltid till gränden
då den hände ett ärenden maffas.

Var det ett barn som var vid gränden
så höll han ut mössan, & var det
en gammal så höll han ut förklädet,
och resande måste alltid vara rustad
med växelmynt i Rockfickan, myntet

M. 10369:56.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

++

myntet kunde vara mer eller mindre
från 1 öre till 10. eller 25 om det var
herrskep. fäst ej myntet i häsen så
fick den taga det på vägen, såg nu
grändvakten, att den resande ej ville
geva någon slant, så öppnade hon
ej, utan den älskande måste stiga av
och öppna de stänga sjuks.

Stemma grändbelysning var ej
kända på vintertiden, men det kände
händer att en liten parabel sprung
till grändstolparnas ändor med sin massa
då den kände Bjällesänger, och var
det herrskap som kom med två hästar
så var den säker på en slant om
det är var på vintern ~

M. 10369:52

(Grindar)

+++
FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

En gammal bekant, fast yngre än jag, berättade för mig att han en gång fick följa med väran dåvarande Pastor Henning Pleijel, som grändpojke på en resa till ett husförhåll i Bjerkum i Kråkshult. Pojken i fråga heter Johan Samuelsson, 2 år nu boende i Flönda Socken, hans föräldra hem var på ett torp vid namn Timmegrund vid ett vägskäl, där var också en gränd. Pojken sin varsa trogen, stod bar-
=fotad i trasig vid gränden, då kom Pastor Pleijel ikande, då frågade han pojken, om han ej ville följa med och öppna grändarna, det var han villig till, vägen är nog över en öfverhals fjärdingsväg, men säkert var det 15 i 20 grändar.

ACC. NR M. 10369:58.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för
folkvetenskap
på Lunds universitet

++++

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Pojken följde med, mest för att få
äka efter häst, ty sådant bjuddes ej ofta
för en fattig Torparepojke, då kom han
fram till Bjälkum, så kunde han ej
stanna där hela dagen, utan måste
loffa hem, då tog Pastor Qlesjel upp
95 öre & gav pojken, & blev så glad att
han sprang hela vägen hem.

Med denna lilla berättelse säger
Johan: att den 95-öringen, var ett
av hans outplånliga minne från
Barnåren.

Betta tilldrog sig 1867 eller 1868.
Det minnes han ej med säkerhet.

ACC. N:R M. 10369:59.

Nöjers och förnöjelser 1870 og 1890

De största nöjerna man hade på den tiden så var det att gå följa med till en marknad, det var en efterhängad dag, hade man der till som barn, fått en marknadskassa på 50. eller 75 ore, så var man överförlig, ty då hade ^{man} hopp om att få 4. eller 5. skilling för de hela varken och Stockholms slott i ett litet skäp, så kunde man ha den i skolorien för se portentibakaren i gulben i flaskan och Sackpipspelaren, och den med sotade neger spjällen, och uti vid akbacken såll svante klammor med bält enradiga & stämiga utslitar, dragspel, & sjungde visor om fjärdalen i Värmland, och Enk i Huma & så fick han en träning i mössor, & så sjungde han om igen, om en ~~Konung~~ ^{Konung}
 Konung =

53.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. NR M. 10369: 60.

59
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

År 1753 tillaga ryttartorpst, vid höga flum-
=berg, där satt en unger kvinna fjändjupad
i all sorg, & Tel. sedan gick man bort
till gårdsgården der stod en gammal och
sälde vetebröd, der köpte man en kött
kängla & bön, en peparkaka löse, en
tor skarpa i summa 4 öre & det var ett öre
^{öfver} så köpte man en PålMagnis för det, så
var förkingen slott. Längre ned i Skuggan
stod en gammal farbo & sålde gott Svinsk
öl, för 6 öre muggen $\frac{1}{2}$ dells liter, den
var nog mer kraftig än barmegre påter
är i vår tid. På aftonen samledes unge
=dommen vid de digrande varuständer
för att köpa marknadsgåva, dels för
sger det är dels till släktsskapet på hem-
vägen, & dels för att ge sina svåra
vänfärdiga systrar derhjemma en liten
sall.

ACC. NR M. 10369:61.

55
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Detta var ungdomens största och enda
nöjet på året att få gå till sin näs-
taste Marknad, om det än var 2 eller
 $\frac{1}{2}$ mil dit, det var endast gatsvandra,
älska förekom ej, endast för dem som
skulle handla med djur, inga bycklar
fanns det, och inga bilar, och inga
jernvägar, men detta tillkom så sällan
ute på landsbygderna, men det var ej
många som kunde köpa en byckel ty
den kostade vill jag minnas omkring
300 kronor så sent som 1900.

Och nöjen som då fanns den gjorde den
sig själva genom dans musik i lek
och sällskap, det kostade inga pengar,
i vår moderna tid måste den köpa
sina nöjen om den vill ha några
och det ganska dyrt, men nu har den
pengar till den

Lekan å måjen.

På sommaren samledes ungdommen
ute på en löväng å gjorde lekar och
dansade, sedan hadde dom slängqvinga
som var uppsatt mellan ett par björkar
som vilplats, efter dansen. Det häppde
också att björkarna hadde lite bränna
och vin ^{med sig} ~~ett~~ flickor, för det var ju
både bragt å billigt, soft eller häskedryck
var fars ej, men i slutet av 1890-talet
utkom det ett hemoradpölsor, som man
blandade med vatten till en god dryck.
Förkom det att någon obehörig kom
å var något berusad, så blev måjet
uppplöst den kvällen, men det var högst
högst land- ungdommen i rädsla för Prästens
ty då hadde dom ett extra förhåll att
vanta sig förr eller senare.

57
Jag nämde i föregående om den medfödda
spriten, den var huvudsakligast avsedd för
den gamle Spelmanen. Ty han måste
hållas i lagom form, för att ej tröttna
med musiken. Jag minns en skidsammar-
vaka 1909. Jag bodde då i Länneberga Katmar-
län, där fanns en gammal fioläst vid
Kamru Ohlsson, som svarade för musiken
så bra att han spelade av alla strängarna
på fiolen, men så fick han så mycket
bättre Sångröster.

Sången var i allmänhet mycket god,
men varje socken ville helst vara varm
för sig och ej blanda sig den andras
nöjen, skulle det i så fall förekomma
någon gång oförutsett, så uppstod
dessa mellanhanden vid en Marknad
eller en fest, ej på en lekplats.

Skolan och föreningar:

56
I början av 1900 talet, eller i slutet
av 1800. Så uppträdde Branting med sin
ny folkskollärare, bland både unga
och gamla, efter honom kom nästare
samtidigt kom Kata Holström med
sin undervisning, bland ungdommen,
så blev det att börja föreningar, så
började Rydterhets föreningar, bland
ungdommen. Genom alla dessa för-
ningar så blev det att bygga Samlings-
lokaler, sedan tog ungdommen sin
tillflykt dit. Det blev alltså en stor
rörelse bland folket, Präster i församlingarna
gillade ej detta, rörelsen men frälses
hadde börjat så småningom, jag minns då
jag bodde i Länneberga Holmar lämnade att
ungdommen byggde en Dansbana, men fick

men fick flytta den tre gånger, ty
Prosten Ekberg förbjöd sockenborna att
upplåta plats för dansbana. Men så var
det en bonde Johan Erik i Bäckfall, han
hadde sin gård ett par kilometer från
Sackenbyrkan, och Erik i Prosten var
en sådane goda vänner, så Johan Erik
sålde ett stort område av sin tomt
eller den gamla lövängen till fästplats
till ungdomsföreningen, och där byggde
den sin dansbana, det var under första
världskriget omkring år 1915 o 1916. Och den
stora fästplatsen, hålles ibland stora
sommarfester. På vintertiden har den
sin lek och föredrag höllas i sin
stora Samlingslokal i Samhället.
På liknande sätt har möjlesluset föränd-
rats ut på den avlägsna landsbygden.

Folkskoleundervisningen

Var på 1870 talet mycket enkel och
dålig men med stort säg, den flyttas
des på tre platser i socknen, och en
månad på var plats, jag till hörde kyrka
kyrkan, och hela min lästid behövde
seltor bekr. Läraren var en gammal
organist (kantor) & är gammal & i sken.
Så han var tränad att att göra nottingen
på ströppallen. Läs böckerna var kyrka
testamentet Luthers lilla Katekes och
Svenska Psalmboken, Katekesen & psalm-
boken hadde man till läsböcker, vidare
fanns det en läsbok för skolan om djur
och växter som man fick läsa någon
gång. Räkning var han rätt nog med
men skrivning var mera som en lyx sak
Vi fick aldrig skriva på papper, utan
på.

ACC. NR M. 10369:67

61
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Skäpper tavlan, jag fick en gång ett
ark papper av far, & en blyerts penna
han ville se vad vi skre på vår skiv-
timmer, vi hade haft skiv timmen
före middagsrasten kl. 12. & skriften stod
kvar på svarta tavlan. Då jag åtitt min
lilla matsäck, så stannade jag inne under
lekstimen & tog fram mitt papper &
började skriva, han såg mig ej uti
bland barnen, & kom in i salen, &
frågade vad jag gjorde som ej lekte
med, jag skre: "jag skrev ja skiv-
" var då gör du ganska bra ändå, så
det är bättre att du skriver, för då
är du ett klabbhuvud de, men det
försäkrade mig ej utan jag fortsatte.
det var en uppsats, & lyder: Tygla dina
sinnen, och hålla dina begär.

ACC. N:R **M.10369**:68.

67
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Skolexamen avslutade alltid kyrko-
herden, ty vid examen utvalde han
de blivande konfirmanderna för året,
och de som ej vark fullgoda fick fortsätta
en skoltexamen till. Till examendagen
fick vi för första gången skriva på
papper med bläck, ~~stilen skulle~~
visas för prästen. Några högskolor
viste man ej om på den gamla tiden
men den fanns ju, fast att den lantliga
befolkningen ej inträsnade sig för den,
och sådana studier är nog ännu oer-
skänkta, ej blott högskolor! jag vet för
öfrigt ej vad barnen i såka murrande
folkskolor får lära sig, för att bli så
goda svenska medborgare, ä merka för
Gudsfruktan - sedlighet, kärlek rättvisa
och sanning, Rätt i Sanning i Kungord.

förändringar av de kyrkliga samfundens

Orsakerna till dessa stora förändringar
är så stora och många, så det vågar jag
ej att börja tala om, ty jag får inga
passande former för mitt tankes uttryck, men
jag anser att förhållandet inom själva
kyrkans seder och bruk är fullt lika
som den varit i århundraden, men föränd-
ringens har uppkommit genom folkets
och dess påtagliga frihet att ej bevisa
den och i fortsättningen dystra religionen.
och det är ju en stor sanning att ingen
kan tvingas varken till kyrka eller religion.
Man kan försöka en god källa
till en ond och dålig, men det är
i alla fall en källa, som håller på
att tillförskaffa den sitt goda vatten.

Söndagsfirande

På 1870-1880 talet var det allmänt i bruk att gå till kyrkan, men det var ej säkert att det var för att höra en prädikare, dom måste gå dit också för att träffa den stora allmänheten i socknen för att samråda om sina angelägenheter, samt höra alla kyrkogångare, som alltid måste läsa upp från Prädikstolen, sedan skulle man träffa alla socknens hantverkare och ~~beställare~~^{beställare} arbete, så skulle man höra efter, om det var kommit något anmärkning, eller några order till kyrkosten eller husaren för koten, tidningar fanns inga, Låg inga Bidar inga - bryllor inga Telefon ingen Radio ingen, och mycket annat.

65
Hemkomsten från kyrkan så fick
man middag så bytte man om kläder
och hängde upp Söndagskläder på, och tog
på en något sämre kostym, så gick den
till kreaturen i ladugården, och gav dem
mat och vatten, sedan gick den in i
sälte sig att läsa en bok, eller kanske
den gick till grannen i något ärende
eller lade sig att vila en stund.

Borgdomarna kanske gick till
någon bekant i närheten, eller
till drängarna om det fanns någon
under Båttiden gick den för att
plocka bär, eller till en läroing för att
plocka rötter, och leka, men det
var även många som lade sig att
vila ty den skulle börja arbeta
vid 12 eller 6 på Söndags morgon

Barn dop

På 1800-talet var det ett allmänt bruk att barn dop skulle förrättas i kyrkan, efter föräldrarnas slykt, det ut-
sågs någon mera förmögen person
till dopföräldrar, för att barnet ej skul-
le råka i fattigdom. (Sades det) vidare
skulle det wata en Pojk och en flicka
ogifta, som dopwittnen, denna sed
fortligger ännu, men med den skillnad
att föräldrarna själva bär fram barnet
till dopet, men det händer ofta att
det är flera vittnen, till barnets far
eller morföräldrar är med som vittnen.
Att barnets moder skulle kyrkotagas
är nu på senare åren borttaget, ja
det är nästan 50 år sedan den seden
lades bort, det betraktades som modrens
känning.

Begravningar.

Begravnings-sederna har ej vidare
förändrat sig på de senaste 50 åren, med
undantag av några, t. ex. ett litet jerdförstär-
akding i kyrkan på gamla tiden, det
förrättades alltid vid graven både vinter
och sommar. Blomster och ljus förkom
ej, möjligen att någon gammal gammal
konstade ser sin kyrkostift som han hade
med sig till kyrkan. Inga tal vid graven
förekom ej heller sång. Sjette likprädi-
kan gjordes i korta ordalag på prädika-stolen
efter prädikans slut. Konset eller stansen
bars alltid före liket till graven och
en knekt eller flusar, denne skulle vara
klädd i fäst parod, och flyga i mossor
samt Bajonätt eller Sabeln vid sidan.
Var det en knekt som begravdes så skulle
det skäntas i graven.

1914. Kom Kriget. Det ^{var} då harkyrskur kom
man såga, bönderna hadde landbruket i ^{hög}
hultin, spanna fanns, i priserna kommand
Industrierna hadde lager, varorna i
afjærerna var rätt billiga, Exporten till
Tyskland inbringade stora summor till
landet. Men så fick vi Ransoneringer här
då sånde det blodet, i vi fick i material
till våra Industriella behov, och det blev
dyrtid även för Sverige, Bönderna fick
hemma från sig sina lagerförråd, och vi
fick ta allt på otillräckliga kort, ~~pa~~ var
lilla hantverksverkstad nästan stannade det
vi fick varken kol eller järn tillräckligt.
för landbruket blev det nästan bisarrast,
denn kunde knappast få en flögkull eller
en häst skodd, eller en vagn bestagen.
Pängar fanns men man fick ingenting för dem.

ACC. NR M. 10369:75

69
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Att i all enkelhet och myddad kunnig-
het ja berätta om våra förfäders liv
och levande och deras seder & bruk, att
är ett samt nöje ett (samt nöje) för en
simplas intresse för saken, jag kan ej
beskriva tacksamheten till våra Minnesarkiv
som tagit ledningen för detta i sina händer.

Om man någon gång vågar tala om
gamla tidens seder & bruk, för nutidens
moderna generation, så blir man hänsid
hänförd, den ene säger: sådant har det
alltid varit, & den andra säger, att
folket var så dumma på den tiden osv.

Men ingen tror ens på sina gamla
förfäder utan vill göra dem till lögnare.

Jag citerar Martin Luthers La: Kalikes
der han på ett ställe säger, jag tror
att jag ej kan tro (på egen kraft o ff).